

Per una recuperació menys desigual

Ja disposem de prou informació per valorar com està evolucionant la desigualtat d'ençà que l'activitat econòmica s'ha començat a recuperar. I les notícies són esperançadores. En el passat, havíem d'esperar uns quants anys per obtenir dades fiables sobre l'evolució de la desigualtat. A tots els països desenvolupats, continua sent així. Espanya és l'excepció. [El projecte desenvolupat per CaixaBank Research](#), en col·laboració amb un equip d'investigadors de la Universitat Pompeu Fabra, ha permès que Espanya sigui el primer país que disposa d'informació sobre l'evolució de la desigualtat en temps real, i amb un nivell de detall elevadíssim. La clau ha estat la utilització de les dades internes de CaixaBank, en concret les nòmines i les transferències que s'han ingressat per prestacions d'atur o per ERTO. Mitjançant la utilització de tècniques de *big data*, ja que s'analitzen milions de dades cada mes, s'ha aconseguit replicar els principals indicadors de desigualtat per al conjunt d'Espanya i per a diferents regions i col·lectius. Atesa la gran diversitat de clients de CaixaBank, tant a nivell geogràfic com entre els diferents grups de població, s'ha constatat que els indicadors generats són representatius del conjunt de la població.

La posada en marxa d'aquest projecte des de l'inici de la pandèmia ens va permetre comprovar que, el 2020, l'impacte de la crisi sobre la desigualtat va ser fortíssim. Els principals indicadors van augmentar de manera sobtada, pronunciada i generalitzada, fins a assolir nivells mai vistos. Vam denunciar que hi havia diversos col·lectius, com els joves o les persones nascudes fora d'Espanya, que estaven patint molt més que el conjunt de la població. I també vam constatar que l'impacte era més elevat en algunes regions, en especial les més dependents del turisme. Davant d'aquesta situació, es van disparar totes les alarmes. En les últimes crisis, l'augment de la desigualtat havia estat molt persistent i li havia costat molt més que al conjunt de l'economia recuperar-se. Afortunadament, aquest cop és diferent. Com a mínim fins avui. La desigualtat està disminuint ràpidament, gràcies a la millora de l'activitat i, sobretot, del mercat laboral, i ja s'està acostant als nivells previs a la crisi.

La desigualtat a Espanya ha estat sempre molt vinculada a l'evolució del mercat de treball. Històricament, l'augment de l'atur o la generació d'ocupació han determinat la desigualtat dels ingressos de la població. Molt més que els canvis en la distribució dels ingressos salarials. No ens ha de sorprendre. Quan una persona perd la feina, el canvi en els ingressos percebuts és molt gran. Aquest aspecte és especialment rellevant a Espanya, ja que, històricament, el nombre d'aturats ha fluctuat molt més que a la resta de països desenvolupats.

Però el comportament del mercat laboral ha estat molt diferent en aquesta crisi: s'ha destruït molt menys ocupació que en crisis anteriors, en especial quan ho comparem amb el fort xoc que ha experimentat l'activitat econòmica. Per exemple, entre el 2008 i el 2013, l'ocupació va recular un 16,3%, mentre que el PIB va retrocedir un 8,6%. L'ocupació va caure molt més que el PIB i, amb posterioritat, a l'ocupació li va costar molt més que al PIB recuperar els nivells previs a la crisi. En aquesta ocasió està sent molt diferent. D'entrada, l'ocupació va caure menys que el PIB: un 19,0% entre el 4T 2019 i el 2T 2020, mentre que el PIB va retrocedir un 22,1%. A més a més, des que s'han començat a relaxar les restriccions a l'activitat i a la mobilitat, la recuperació de l'ocupació ha estat molt més vigorosa, i el nombre de persones afiliades a la Seguretat Social que no estan en ERTO ja només es troba un 0,9% per sota del nivell previ a la crisi i, al novembre, previsiblement, ja superarà aquesta fita. En canvi, en el 3T 2021, segons les nostres estimacions, el PIB se situa encara un 5,7% per sota del nivell previ a la crisi, i no està previst que assoleixi nivells pre-pandèmia fins a la segona meitat de l'any vinent.

Malgrat que l'evolució de la desigualtat estigui sent favorable, encara no es pot cantar victòria. En els propers mesos, hauré de seguir amb atenció si la tendència observada es consolida, en especial als segments de població més vulnerables, i anar ajustant de forma adequada els esquemes de suport. A més a més, ara que hem corroborat que els ERTO són un mecanisme que ajuda a preservar l'ocupació en moments de crisi, és molt important que els convertim en una eina amb què sempre puguin comptar tots els treballadors i totes les empreses. En la pròxima reforma del mercat laboral, que serà clau perquè la desigualtat es continuï reduint, aquesta hauria de ser una de les principals fites. Està a l'abast de les nostres mans que aquesta sigui una recuperació menys desigual.

Oriol Aspachs
Octubre 2021